

KHOA KINH TẾ TÀI NGUYÊN VÀ MÔI TRƯỜNG
BỘ MÔN TÀI CHÍNH DOANH NGHIỆP

BÀI GIẢNG
TÀI CHÍNH TIỀN TỆ
(Kiểm tra NLSP)

NGƯỜI SOẠN: ĐINH MẠNH DŨNG

HÀ NỘI, 2012

KHOA KINH TẾ TÀI NGUYÊN VÀ MÔI TRƯỜNG
BỘ MÔN TÀI CHÍNH DOANH NGHIỆP

BÀI GIẢNG
TÀI CHÍNH TIỀN TỆ
(Kiểm tra NLSP)

NGƯỜI SOẠN: ĐINH MẠNH DŨNG

HÀ NỘI, 2012

PHẦN I: GIÁO ÁN LÝ THUYẾT

Tên học phần: Tài chính tiền tệ

Chương 7 – Thị trường tài chính và các tổ chức tài chính trung gian

Nội dung bài giảng: Thị trường tài chính

Thời lượng tiết học: 01 tiết ~ 45 phút

Trình bày: Đinh Mạnh Dũng

1 GIỚI THIỆU TIẾT HỌC

1.1 Vị trí

- Đây là tiết học thứ 01 của chương 7 – “Thị trường tài chính và các tổ chức tài chính trung gian”, nằm trong nội dung học phần “Tài chính tiền tệ”.

1.2 Nội dung

Tiết học sẽ trình bày những nội dung chủ yếu sau:

- Khái quát về thị trường trong nền kinh tế hiện đại.
- Thị trường tài chính
  - + Sự cần thiết và cơ sở hình thành Thị trường tài chính.
  - + Khái niệm về Thị trường tài chính. (điều kiện hình thành; đối tượng, công cụ, chủ thể tham gia hoạt động trong thị trường tài chính)
  - + Chức năng và vai trò của Thị trường tài chính.
  - + Phân loại Thị trường tài chính. (Một số căn cứ để phân loại TTTC)

1.3 Ý nghĩa

Tiết học cung cấp cho sinh viên những khái niệm và hình dung cơ bản về sự hình thành và hoạt động của Thị trường tài chính trong hệ thống tài chính. Đồng thời, từ việc chỉ ra những chức năng, vai trò của Thị trường tài chính, sinh viên có thể nắm được những hiểu biết cơ bản về sự vận động của các nguồn tài chính (nguồn vốn) giữa các chủ thể trong nền kinh tế quốc dân.

2 CHUẨN BỊ TIẾT HỌC

2.1 Giáo viên

- Chương trình giảng dạy: Hệ cao đẳng.
- Đề cương môn học, bài giảng, sách giáo trình.
- Phương pháp đánh giá: kiểm tra kiến thức.

2.2 Sinh viên

- Sách giáo trình, học liệu, sách tham khảo.
- Chủ động nghiên cứu và tìm hiểu những nội dung liên quan đến bài học từ thực tế.

2.3 Phương thức truyền tải

- GV trực tiếp giảng dạy trên lớp, hướng dẫn SV nghiên cứu và giải đáp những thắc mắc.
- SV tuân thủ giờ học, tích cực đến lớp nghe giảng, chuẩn bị bài học.
- Phương tiện trình bày: Bảng, phấn.

3 TIẾN TRÌNH LÊN LỚP (45 phút)

3.1 Ổn định tổ chức lớp học

- Kiểm tra sĩ số lớp học: số lượng đến lớp; số lượng vắng (tên, lý do...)
- Nội dung nhắc nhở (nếu có).

3.2 Kiểm tra bài cũ

3.3 Kế hoạch bài giảng mới

- Đặt vấn đề; liên hệ với những nội dung lý thuyết có liên quan.
- Giới thiệu những vấn đề sẽ tập trung làm rõ trong tiết học.
- Trình bày nội dung tiết học: Thị trường tài chính (Điều kiện, cơ sở hình thành; Khái niệm; Đối tượng, công cụ, chủ thể...)
- Tổng kết tiết học: Những nội dung đã nghiên cứu; Mở rộng vấn đề...
- Giao nhiệm vụ tìm hiểu trước bài học: Tài sản tài chính.

4 TỰ ĐÁNH GIÁ TIẾT HỌC CỦA GIẢNG VIÊN

- Về nội dung:
- Về phương pháp:
- Về thời gian:
- Về sinh viên:

Khoa thông qua
(ký và ghi rõ họ tên)

Hà Nội, ngày 28 tháng 12 năm 2012
Người soạn bài
(ký và ghi rõ họ tên)

Đinh Mạnh Dũng

PHẦN II: NỘI DUNG BÀI GIẢNG

Tên học phần: Tài chính tiền tệ

Chương 7 – Thị trường tài chính và các tổ chức tài chính trung gian

Nội dung bài giảng: Thị trường tài chính

Thời lượng tiết học: 01 tiết ~ 45 phút

Trình bày: Đinh Mạnh Dũng

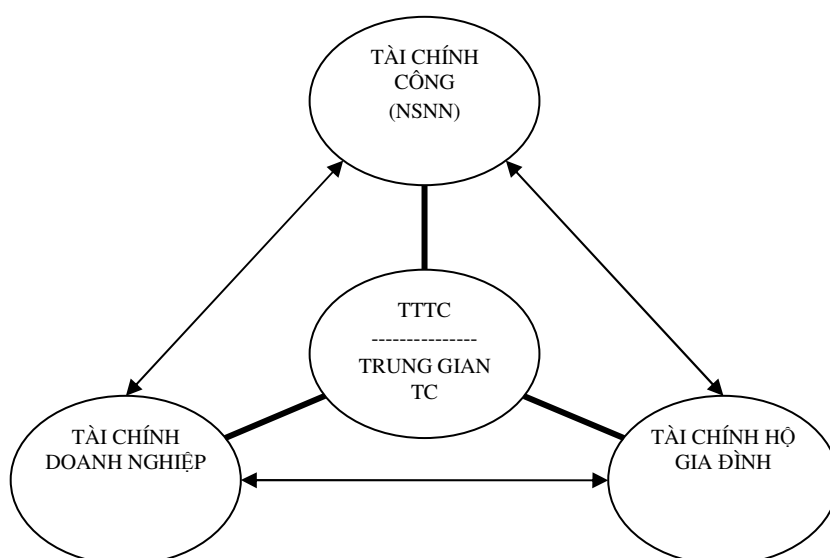
CHƯƠNG 7: THỊ TRƯỜNG TÀI CHÍNH VÀ CÁC TỔ CHỨC TÀI CHÍNH TRUNG GIAN

7.1 THỊ TRƯỜNG TÀI CHÍNH

7.1.1 Sự cần thiết khách quan và cơ sở hình thành Thị trường tài chính

Ở các tiết học trước, chúng ta đã tìm hiểu về: thế nào là tài chính và nguồn tài chính? Hệ thống tài chính là gì và các khâu (bộ phận) nằm trong hệ thống tài chính? (→ có thể yêu cầu sinh viên nhắc lại – kiểm tra bài cũ)

Hệ thống tài chính

Sự cần thiết → Yêu cầu hình thành

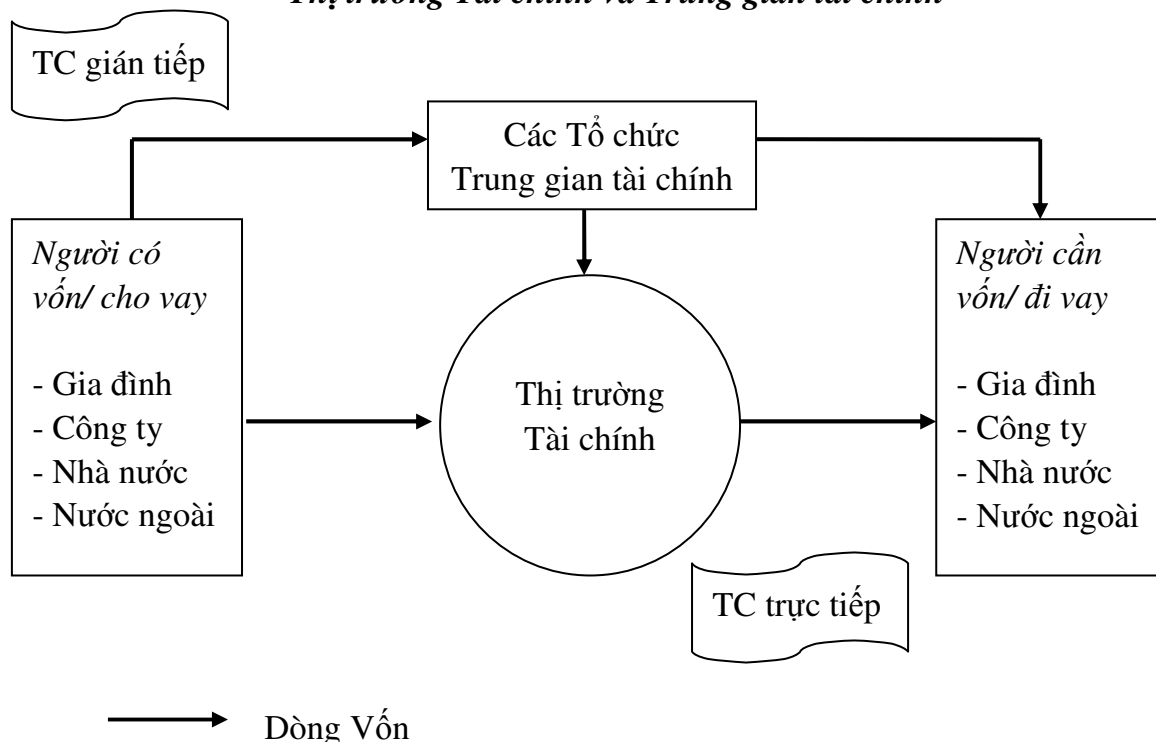
Khi sản xuất và trao đổi hàng hóa chưa phát triển → sản xuất còn mang tính giản đơn, các hoạt động kinh tế không đòi hỏi một lượng vốn quá lớn → các chủ thể sản xuất (cung ứng) hàng hóa và dịch vụ có thể tự đáp ứng.

Đồng thời các cá nhân trong xã hội có xu hướng cất trữ tài sản (tích lũy giản đơn) để lại cho con cháu đời sau...

Khi sản xuất và trao đổi phát triển cả về chiều rộng và chiều sâu, các hoạt động đầu tư với quy mô ngày càng được mở rộng thì các chủ thể trong nền kinh tế (các bộ phận trong hệ thống tài chính) tham gia vào các hoạt động kinh tế - tài chính với mục đích riêng của mình (mục đích của Nhà nước? của Doanh nghiệp? của hộ gia đình? của tổ chức xã hội?...) sẽ phát sinh những tình trạng dư thừa hay thiếu hụt nguồn tài chính (nguồn vốn). → Ví dụ.

Thực tế đó đặt ra yêu cầu là phải có một “kênh giao dịch” (đường đi hay địa điểm) cho các dòng chảy về vốn, để bên có nhu cầu về vốn gặp gỡ và thỏa thuận với bên sở hữu nguồn cung về vốn, từ đó đáp ứng và làm thỏa mãn các bên.

Thị trường Tài chính và Trung gian tài chính

Cơ sở hình thành

Sự kết nối giữa cung và cầu về vốn đầu tư diễn ra dưới nhiều hình thức:

- Tín dụng trực tiếp;
- Tín dụng trung gian (NHTM, Công ty tài chính...)
- Phát hành Chứng từ có giá
- ....

7.1.2 Khái niệm về Thị trường tài chính

“Thị trường” là gì? → (Theo kinh tế học) nơi gặp gỡ (xác định hoặc không xác định về mặt địa lý) giữa người mua (cầu về hàng hóa) và người bán (cung về hàng hóa) để chuyển giao hàng hóa, dịch vụ trên cơ sở giá cả và phương thức thanh toán được thỏa thuận giữa các bên.

Điều kiện xuất hiện thị trường:

- Phân công lao động xã hội;
- Các chủ thể kinh tế độc lập với nhau.

Hiểu như trên, “Thị trường tài chính” → nơi gặp gỡ giữa cung và cầu “hàng hóa” tài chính để chuyển giao quyền sử dụng trên cơ sở giá cả và phương thức thanh toán được thỏa thuận.

Ví dụ về “hàng hóa” tài chính được trao đổi?

→ KN: TTTC là nơi diễn ra các hoạt động trao đổi, mua bán quyền sử dụng các nguồn tài chính thông qua những phương thức giao dịch và công cụ tài chính nhất định.

“Thị trường tài chính” là một bộ phận của “Thị trường hàng hóa” nói chung, chuyên biệt về loại “hàng hóa tài chính” → Điều kiện hình thành TTTC? (gợi ý SV trả lời)

- Nền KT hàng hóa phát triển, tiền tệ ổn định với mức độ lạm phát có thể kiểm soát được.

- Các công cụ của TTTC phải đa dạng.

- Hình thành và phát triển hệ thống trung gian tài chính.

- Xây dựng và hoàn thiện hệ thống pháp luật và cần có tổ chức quản lý của Nhà nước đối với TTTC.

- Phải có cơ sở vật chất kỹ thuật và hệ thống thông tin kinh tế.

- Có đội ngũ các nhà kinh doanh, nhà quản lý có kiến thức và nghiệp vụ chuyên môn tốt về TTTC và có lực lượng đông đảo các nhà đầu tư.

Bên cạnh đó, để tạo lập được một TTTC sôi động, trên thực tế cần có sự kết hợp của nhiều yếu tố, trong đó có 3 yếu tố cơ bản:

- Đối tượng của thị trường tài chính: là những nguồn cung cầu về vốn trong xã hội của các chủ thể kinh tế như Nhà nước, doanh nghiệp, các tổ chức xã hội, các định chế tài chính trung gian và công chúng. (Hay đối tượng là quyền sử dụng các nguồn tài chính)

- Công cụ của thị trường tài chính: đây là nguồn sống cho hoạt động của thị trường, bao gồm: công trái nhà nước, chứng khoán do doanh nghiệp phát hành, trái phiếu công ty, trái phiếu của các định chế tài chính trung gian và các loại giấy tờ có giá khác: séc, kỳ phiếu,... (Hay còn gọi là các chứng khoán: là các CTCG dưới dạng giấy tờ hoặc ghi trên hệ thống điện tử xác nhận quyền hợp pháp của người sở hữu CTCG đó đối với người phát hành).

- Chủ thể của thị trường tài chính: đây là những pháp nhân và thể nhân đại diện cho những nguồn cung và cầu về vốn nhằm tham gia trên thị trường tài chính. (NHTM, Công ty TC, Công ty bảo hiểm, Quỹ đầu tư...)

7.1.3 Chức năng và vai trò của TTTC

Chức năng của TTTC:

- Khởi thông các nguồn tài chính và dẫn vốn cho nền kinh tế: → làm cho các nguồn tiền nhàn rỗi trong xã hội, dưới tác động của TTTC sẽ được vận động để đáp ứng các nhu cầu cần vốn trong sản xuất cũng như tiêu dùng. (đưa vốn từ nơi thừa đến nơi thiếu)

- Kích thích tiết kiệm và đầu tư: → làm cho tổ chức và cá nhân trong xã hội cố gắng tiết kiệm để tạo ra một khoản tiền tích lũy và nó được sử dụng để đầu tư cho mọi tổ chức, cá nhân trong nền kinh tế.

- Đo lường sức khỏe của nền kinh tế: → Hoạt động của TTTC phản ánh hiệu suất và hiệu quả hoạt động của nền kinh tế, qua đó có thể đánh giá sức khỏe của nền kinh tế, thông qua TTTC.

Vai trò của TTTC:

- Thu hút và huy động nguồn tài chính cho đầu tư phát triển kinh tế;
- Nâng cao hiệu quả sử dụng nguồn tài chính;
- Góp phần thực hiện chính sách tài chính, tiền tệ của nhà nước.

Thị trường tài chính có 3 chức năng kinh tế cơ bản sau:

7.1.4 Phân loại thị trường tài chính

Căn cứ vào những tiêu thức khác nhau sẽ có những cách phân loại thị trường tài chính khác nhau.

* ***Căn cứ vào phương thức huy động nguồn TC***, TTTC được chia thành 2 loại, đó là Thị trường nợ và Thị trường vốn cổ phần.

- Trên thị trường các công cụ nợ, người cần vốn trong vai trò người đi vay sẽ cam kết trả lãi, kỳ hạn thanh toán và hoàn trả nợ gốc khi phát hành các công cụ nợ để huy động vốn.

- Trên thị trường vốn cổ phần, người cần vốn thường là các doanh nghiệp, kêu gọi sự liên kết vốn từ các nhà đầu tư cùng tham gia với tư cách là những người đồng sở hữu sẽ cùng chia sẻ thu nhập ròng và tài sản của doanh nghiệp.

Mỗi hình thức huy động có những lợi thế và mức độ rủi ro riêng, tùy theo những đk khách quan nhất định mà các chủ thể phát hành cũng như những nhà đầu tư sẽ chọn loại thị trường thích hợp để tham gia.

* **Căn cứ vào cơ cấu tổ chức và hình thức phát hành**, TTTC được chia thành 2 loại cơ bản: Thị trường sơ cấp và Thị trường thứ cấp.

- Thị trường sơ cấp là nơi mà các CTCTG được phát hành và bán cho người mua đầu tiên. Nói cách khác, đây là TT cung ứng các công cụ tham gia trên TTTC.

- Thị trường thứ cấp là nơi mua và bán những CTCTG đang lưu hành, đáp ứng cho nhu cầu chuyển nhượng vốn đầu tư, từ đó tạo nên tính thanh khoản cho các công cụ trên thị trường, góp phần tăng sức thu hút đối với công chúng tham gia trên TT này.

* **Căn cứ vào tính chất pháp lý**, TTTC được chia thành 2 loại, đó là TTTC chính thức và TTTC không chính thức.

* **Căn cứ vào thời gian vận động của vốn** (hay kỳ hạn thanh toán của các CTCTG trên TT), TTTC được chia thành 2 loại: Thị trường tiền tệ và Thị trường vốn.

- Thị trường tiền tệ là TT có thời gian luân chuyển vốn không qua 1 năm, với hình thức tài trợ vốn đặc trưng là tài trợ gián tiếp, thông qua hoạt động của các NHTM – là những trung gian tài chính giữ vai trò quan trọng trong nền KTTT.

- Thị trường vốn là TT cung cấp tài chính cho những dự án đầu tư dài hạn, với hình thức tài trợ trực tiếp các chủ thể có nhu cầu sẽ chủ động phát hành chứng khoán trên thị trường để huy động, các công cụ của thị trường vốn có thời gian đáo hạn trên 1 năm nên cũng thường có độ rủi ro cao hơn.